

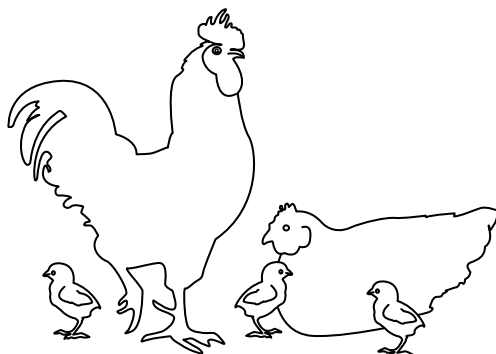

Djurskyddsbestämmelser **Fjäderfä**

Innehåll

Djuren skyddas av lagen	5
Anmäl att du håller fjäderfän	5
Skötsel	6
Foder och vatten	8
Renhållning i stallet	8
Utevistelse	10
Transport	10
Operativa ingrepp	11
Närmiljö	11
Inredning	13
Stallklimat	13
Fönster och belysning	15
Buller	15
Måttbestämmelser	17
Höns	17
Kalkoner, gäss och ankor	23
Förprovning av djurstallar	26
Lagstiftning	30
Vill du veta mer?	31

Djuren skyddas av lagen

Denna broschyr är en sammanfattning av djurskyddslagen (1988:534), djurskyddsförordningen (1988:539) samt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd. Djurskyddslagen och djurskyddsförordningen innehåller de grundläggande bestämmelserna om hur djur ska hållas och skötas. I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS2017:28) om fjäderfåhållning inom lantbruket, L 111, finns mer detaljerade regler. De allmänna råden innehåller regler som talar om hur en person lämpligen kan göra i vissa situationer. Andra förfaringsätt kan dock godtas om rådets syfte ändå uppnås.

Förutom djurskyddsbestämmelser finns regler om smittsamma djursjukdomar och läkemedelsanvändning.

Håll dig uppdaterad genom Jordbruksverkets hemsida: www.jordbruksverket.se Där finns alltid senaste nytt om vad som gäller vid sjukdomsutbrott. På hemsidan hittar du också regler om avlivning och slakt och kan ladda ner eller beställa broschyren "Hantering vid avlivning av fjäderfå".

Anmäl att du håller fjäderfän

Om du håller fjäderfän för kommersiellt bruk eller har mer än 350 värphönsplatser ska du anmäla det till Jordbruksverket. Blanketterna hittar du på hemsidan. Syftet med att samla in uppgifterna är att det ska vara möjligt att spåra djur från en plats till en annan vid utbrott av någon smittsam djursjukdom.

De arter som du måste anmäla är ankor, duvor, fasaner, gräsänder, gäss, höns av arten *Gallus gallus* (inklusive slaktkyckling), kalkoner, pärlhöns, raphöns, strutsfåglar och vaktlar.

Skötsel

Fjäderfä ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. De ska hållas och skötas i en god miljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

Djuren ska hållas så att tillsyn kan ske utan svårigheter och på ett betryggande sätt. Tillsynen ska normalt göras minst en gång per dag. Nykläckta, sjuka eller skadade fjäderfä och fjäderfä som betar sig onormalt ska ses till oftare. Ett sjukt eller skadat djur ska snarast ges nödvändig vård om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart.

- Fjäderfä ska hållas tillfredsställande rena.
- Föremål och ämnen som kan skada djuren ska förvaras oåtkomliga för dem.
- Fjäderfäns beteende får inte styras med utrustning eller anordningar som ger dem en elektrisk stöt.

Höns för äggproduktion

Höns för äggproduktion får inte hållas i andra inhysningssystem än sådana som uppfyller hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad. Inhysningen ska ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå.

Endast hönsraser som har en medelvikt under 2,4 kg får hållas i burar. Hönsen får hållas i burar högst två år.

Unghöns ska vara uppfödda i inhysningssystem som förbereder dem för det system de ska hållas i som vuxna.

Ströbadet i burar ska vara tillgängligt för hönsen under en sammanhängande period på minst fem timmar per dygn under den för hönsen aktiva delen av dygnet. Ströbadet ska vara så utformat att hönsen får direktkontakt med ströet vid ströbadning samt avgränsat så att ströet hålls kvar i ströbadet.

Allmänna råd: I inredda burar bör strö med grov struktur, t.ex. kutterspån, inte användas.

Värphöns bör ha en sammanhängande mörkerperiod på minst åtta timmar per dygn.

Slaktkycklingar och övriga fjäderfän

Slaktkycklingar som föds upp inomhus ska hållas på ströbädd och ses till minst två gånger per dag.

Den som sköter om djuren på anläggningar med fler än 500 slaktkycklingar, ska ha särskild utbildning eller motsvarande kunskaper om regelverk, djurens fysiologi, behov och beteende, varsam hantering vid infångning, lastning och transport, akutvård, avlivning och förebyggande smittskydd.

Slaktkycklingar ska, med undantag av första veckan och de tre sista dagarna före slakt, ha en mörkerperiod på minst sex timmar per dygn. Minst fyra timmar av dessa ska vara sammanhängande.

Kalkoner ska hållas frigående och ska ha tillgång till ströbädd om de föds upp inomhus. Gäss och ankor som föds upp inomhus ska hållas på ströbädd. Unga fjäderfän ska vänjas vid de system de ska hållas i som vuxna.

Allmänna råd: Ankor och gäss bör ha tillgång till badvatten.

Foder och vatten

Fjäderfän ska dagligen ges foder av lämplig struktur. Fodret ska vara av god kvalitet och fodergivan ska garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel.

Automatiska system, såsom utfodrings- och vattningssystem, ska kontrolleras dagligen. Utfodrings- och vattningssystem ska vara utformade, dimensionerade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt.

Fjäderfä ska få vatten minst två gånger per dygn. Vattnet ska vara av god kvalitet.

Allmänna råd: Fjäderfän bör ha fri tillgång till vatten.

Mer om vatten finns att läsa i Jordbruksverkets broschyr, Vatten till husdjur. Jordbruksinformation 13-1999.

Slaktkycklingar ska ha ständig tillgång till foder eller måltidsutfodras med lämpliga intervall. Fodret får tas bort från djuren tidigast 12 timmar före slakt.

Renhållning i stallet

Stall och andra förvaringsutrymmen för fjäderfä ska hållas rena. Stallutrymmen ska rengöras och utgödsas minst en gång per dag, om inte systemet för djurhållningen är uppbyggt för andra rutiner som också ger god hygien (t.ex. ströbädd och mekaniskt utgödslingssystem). Ströbäddar ska hållas torra och strömedlet ska vara av lämplig typ och ha god hygienisk kvalitet.

Allmänna råd: Utgödsling under göseldränerande ytor bör ske minst 2 gånger per vecka.

Vid kontinuerlig djurhållning ska stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant minst en gång per år. Vid omgångsuppfödning ska stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant före varje insättning av en ny omgång djur. Fjäderfästallar ska dessutom desinficeras mellan omgångarna.

Utevistelse

Rastgårdar och drivningsvägar ska vara fria från föremål som kan skada djuren. Stängslet ska vara utformat och anordnat så att djur inte skadas.

Marken ska i anlagda rastgårdar och på av djur hårt belastade ytor utomhus vara hårdgjord, dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

I anläggningar där hönsen kan gå ut ska utomhusytorna ha en area som är anpassad till belägningsgraden och markytans beskaffenhet så att föroreningar undviks. De ska vara försedda med skydd mot dåligt väder och rovdjur och vid behov med lämpliga vattentråg. I anläggningar med mer än 350 höns ska det finnas flera öppningar ut till utomhusytorna.

Transport

Djuren måste transporteras på ett sätt så att de inte riskerar att utsättas för lidande och skada. De får transporteras bara om de är i lämpligt skick för detta.

Dagsgamla kycklingar får bara transporteras i fordon med temperaturreglering och mekanisk ventilation och övervakas kontinuerligt. Om transporten varar längre än 24 timmar (och avslutas inom 72 timmar efter kläckningen) måste tillräckligt med foder och vatten finnas för kycklingarna. För övriga fjäderfä är gränsen 12 timmar (exklusive i- och urlastning).

Fler regler för transport av fjäderfä finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur, L 5 och i EGs förordning 1/2005. Information om transportregler finns på Jordbruksverkets hemsida. Där hittar du också vad som gäller för transporter i ekonomisk verksamhet.

Operativa ingrepp

Operativa ingrepp på fjäderfän får endast göras om det är nödvändigt av veterinärmedicinska skäl. En veterinär ska anlitas för operativa ingrepp på djuren och även för annan behandling som orsakar lidande som inte är obetydligt. Undantag från detta kan göras om behandlingen är så brådskande att en veterinär inte hinner anlitas.

Det är dock tillåtet att avlägsna den inre tån på tunga kötttrastuppar även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Ingreppet ska göras innan djuren uppnått 24 timmars ålder och syftet ska vara att skydda hönan vid parning. Personen som utför ingreppet ska ha kompetens för att göra det på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt med ändamålsenliga instrument och god hygien. Se vidare Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:41, med ändringar 2017:22) om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård, L41.

Närmiljö

Utrymme

Stallar och andra förvaringsutrymmen för djur ska ge tillräckligt utrymme och skydd. De ska vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt och röra sig obehindrat. Utrymmena ska utformas så att fjäderfäna kan bete sig naturligt.

Brand

Vid förprövningspliktig ny-, till- eller ombyggnad av stallar ska dessa utformas så att det finns byggnadstekniskt skydd mot brand. Det ska också finnas godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand.

Allmänna råd: Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer bör följas vid nybyggnad och större om- och tillbyggnad av stall.

Inredning

Inredningen och övrig utrustning ska vara utformad så att den inte skadar fjäderfäna eller medför risk för deras hälsa. Den får inte heller hindra djuren att bete sig naturligt, otillbörligt inskränka deras rörelsefrihet eller annars verka störande på dem.

Inredning för höns

Höns för äggproduktion ska ha tillgång till rede, sittpinne och sandbad. I system för frigående höns med plats för mer än 350 djur får sittpinnar inte vara placerade över ströbädden. I flervånings-system för frigående höns ska våningsplanen utföras så att spillning inte kan falla ner på lägre våningsplan.

Även i övrigt ska inredning i hönsstall vara utformad så att djuren inte blir nedsmutsade av foder-, vatten- och gödselspill. En hönsbur ska vara försedd med täta sidoväggar och klonötare. Dränerande golv för höns ska ge stöd åt de främre klorna på varje fot.

Stallklimat

I ett fjäderfästall ska klimatet vara anpassat till djuren och till djurhållningsformen. I ett värmeisolerat stall får den relativa luftfuktigheten under vintern inte överstiga 80% såvida inte stalltemperaturen understiger 10°C. I sådana fall får den numeriska summan av stalltemperaturen och relativa fuktigheten inte överstiga 90. (Exempel: Om stalltemperaturen är 5°C får fuktigheten inte överstiga 85%, $5 + 85 = 90$).

I ett oisolerat stall får den relativa fuktigheten inte överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter.

Fjäderfä får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

Ammoniak 10 ppm	(25 ppm i stallar med envåningssystem för värphöns eller unghöns)
Koldioxid	3 000 ppm
Svavelväte	0,5 ppm
Organiskt damm	10 mg/m ³

ppm = koncentration av ett visst ämne mätt i miljondelar (parts per million).

Utgödslingssystemet ska vara utformat så att fjäderfä i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från en annan avdelning. Luft får inte strömma mellan olika stallavdelningar via genomföringar i t.ex. ventilations-, utgödslings- och äggin-samlingsystem. Öppningar mellan stallavdelningar ska kunna stängas och vara stängda när de inte används. I mekaniskt ventilerade stallar ska det finnas nödventilation.

Larm

I mekaniskt ventilerade stallar ska det finnas nödventilation. Mekaniskt ventilerade stallavdelningar för fjäderfän med fler än 2 000 fjäderfän ska vara utrustade med larmanordning som på ett betryggande sätt varnar för övertemperaturer, strömavbrott och fel på larmanordningen. Utrustningen ska kontrolleras regelbundet och före varje insättning av en ny omgång fjäderfän.

Allmänna råd: Även stallar med mekanisk ventilation utan krav på larm bör vara utrustade med larmanordning om ett ventilationsbortfall bedöms kunna medföra lidande för djuren.

Elavbrott

Det ska finnas en godtagbar plan för hur djurskyddet ska upprätthållas vid elavbrott.

Allmänna råd: Fjäderfästallar med mer än 2 000 djur bör vara utrustade med reservelverk.

Fönster och belysning

Fjäderfästallar ska ha fönster eller andra ljusinsläpp för dagsljus. Stallar ska vara försedda med artificiell belysning, som inte förorsakar djuren obehag och som gör det möjligt att se till djuren utan svårigheter. Ljuset ska vara flimmerfritt eller ha en flimmerfrekvens på minst 120 Hz. Det ska stödja djurens dygnrytm och beteende. I stallar för mer än 350 värphöns ska belysningen tändas och släckas genom dimning. Dagsljusöppningar ska vara placerade så att ljuset sprids jämnt i djurutrymmet. Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar som djuren kan nå, ska vara utrustade med lämpliga skydd eller vara utformade så att djuren inte riskerar att skada sig.

Fjäderfästallar som saknar fönster för dagsljus och som var i bruk före den 1 januari 1994 behöver inte förses med fönster såvida inte förprövningspliktig byggnadsåtgärd genomförs. Om dagsljuset orsakar djurskydds- eller djurhälsoproblem, får belysning som liknar dagsljuset användas. Det ska vara anpassat till djurens behov, kunna styras och ha en spektralbredd på minst 300 nanometer och innehålla ultraviolett ljus (UVA-ljus).

Buller

Buller ska hållas på en låg nivå. Bullret i stallar får inte ha en sådan nivå och frekvens att det påverkar fjäderfäns hälsa negativt. I stall får djuren endast tillfälligtvis bli utsatta för mekaniskt buller överstigande 65 dBA. I slaktkycklingstallar får dock bullernivån uppgå till 75 dBA vid forcerad ventilation då väderleken kräver detta.

dBA = enhet för mätning av ljudnivå. dB-skalan är logaritmisk. En ökning eller minskning av ljudnivå med 10 dBA uppfattas av det mänskliga örat som en fördubbling respektive halvering av ljudet.

Måttbestämmelser

De mått som anges här är minsta mått och centrummått för normal inredning, om inte annat anges. I ett befintligt stall kan avvikelser från måttbestämmelserna accepteras, om det är djurskyddsmässigt acceptabelt för det enskilda djuret. Detta gäller under förutsättning att stallet i sin helhet uppfyller kraven på god djurmiljö. Detsamma gäller vid ombyggnad, under förutsättning att planlösningen i stallet är god.

Observera att optimala mått många gånger är större än föreskrivna minimimått. Djurs utrymmesbehov kan dessutom variera både med hälsotillstånd och med hur gamla de är. Tänk också på att de flesta mått är skrivna för stora besättningar med många djur. Har du få djur, behöver du oftast mer plats per djur, så att inte den totala ytan som djuren vistas på blir för liten.

För djurkategorier som inte är upptagna i måttbestämmelserna nedan gäller att utrymmena ska vara så rymliga att djuren ska kunna röra sig obehindrat och bete sig naturligt. Inredning får inte otillbörligt inskränka på djurens rörelsefrihet eller verka störande på dem.

Höns

Utrymme för värphöns i bur				
	Area, m ² /djur	Tillgänglig area ⁴ , m ² /djur	Höjd, m	Kortaste sida, m
Bur ¹⁾		0,060	0,45 ²⁾	
Rede	0,015		0,20	0,24
Ströbad	0,015		0,20	0,24

1) En bur får inte vara mindre än 0,2 m². I minimiarea får inte inräknas yta under gödsel deflektor som inkräktar mer än 0,07 m in i buren, räknat vinkelrätt från burens front.

2) Avser tillgänglig area.

Tillgänglig area = För hönsen ständigt tillgängliga areor med minst 0,3 m bredd och minst 0,45 m fri höjd. Redesarean får inte medräknas.

Ströbad/sandbad = Utrymme med luckert strömedel där värphöns i bur kan tillfredställa sina beteendebeständigheter såsom att picka, sprätta och utföra sandbadsbeteende.

Rede = Avskilt utrymme för äggläggning. Golvet i utrymmet får inte vara så utfört att fåglarna ligger direkt på rutnät av metall.

Övriga mått m.m. för värphöns i bur	
Golv	Trådtjocklek 2 mm. Lutning högst 12 %
Vatten	Minst två koppar eller nipplar ska vara åtkomliga från varje bur. Varje nippel får betjäna högst två burfack.
Fodertråg	120 mm tråkant per djur
Sittpinne	150 mm per djur
Fri bredd för inspektionsgångar	0,90 m
Avstånd golv – nedersta burreden	0,35 m
Antal burvåningar	Högst 3
Antal värphöns per bur	Högst 16

Utrymme för frigående värphöns		
Högsta beläggning	Envåningssystem	Flervåningssystem
	< 2,4 kg: 9 höns/m ² tillgänglig area ≥ 2,4 kg: 7,5 höns/m ² tillgänglig area	7 höns/m ² tillgänglig area ¹⁾ 20 höns/m ² golvarea
Rede	Fackrede	Kollektivrede
	0,0125 m ² /höna minsta area 0,075 m ² kortaste sidan 0,24 m	0,010 m ² /höna minsta area 0,140 m ² kortaste sidan 0,35 m
Ströarea	1/3 av golvarean, dock minst 0,025 m ² /höna	

1) I stallar som uppfyller ett antal tilläggskrav (se SJVFS 2017:28, 2 kap. 13 §) får upp till 9 höns/m² tillgänglig area hållas, dock högst 20 höns per m² golvarea.

Övriga mått m.m. för frigående värphöns	
Golv	Lutning högst 12 %
Vatten, Rakt tråg	25 mm tråγκant/höna
Vatten, Runt tråg	10 mm tråγκant/höna
Nippel eller kopp ¹⁾	Högst 10 höns/nippel eller kopp
Fodertråg, Rakt tråg	100 mm tråγκant/höna
Runt tråg	40 mm tråγκant/höna
Sittpinne ²⁾	150 mm/höna
Fri höjd mellan våningar, Flervåningssystem	0,45 m
Antalvåningar, Flervåningssystem	Högst 4
Öppningar till utomhusytorna ³⁾	Höjd 0,35 m, Bredd 0,40 m, dock minst 2,0 m totalt per 1 000 höns

1) Minst två tillgängliga för varje djur.

2) Centrumavstånd mellan sittpinnar ska vara minst 300 mm och minsta avstånd till vägg 200 mm.

3) Ska vara utspridda utefter hela byggnadens längd.

För avelsdjur inom slaktkycklingproduktionen gäller följande:

- Upphöjd sittyta kan användas istället för sittpinne. Allmänna råd: Sittytan för avelsdjur mellan 1,6–3,0 kg bör inte understiga 160 cm²/kg och för avelsdjur mellan 3–5 kg inte understiga 115 cm²/kg.
- Vid rakt fodertråg ska det finnas minst 125 mm tråγκant per höna och minst 150 mm tråγκant per tupp. Vid runt fodertråg, minst 80 mm per höna och 100 mm per tupp. Höjden på öppningar till utomhusytor ska vara minst 0,45 cm

Kommentar: Enligt EU:s handelsnormer för märkning av ägg ska utomhusarean för utehöns vara minst 4 m²/höna; vid så kallad rotation av utomhusytorna dock minst 2,5 m²/höna. Se även övriga krav i handelsnormerna samt KRAV:s regelverk om utomhusutrymme.

Utrymme för unghöns i bur						
Ålder, veckor	Burarea ¹⁾ Högsta antal djur/m ²	Burhöjd ²⁾ , m	Utrymme vid rakt fodertråg, mm/djur	Vatten Högsta antal kycklingar/nippel, st	Högsta antal burvåningar, st	Minsta sittpinne-längd, mm/djur
0–3	90	0,25	20	15	4	20
4–6	60	0,38	42	8	3	40
7–15	30	0,38	50	8	3	65
16–18	25	0,38	60	8	3	100

1) I minimiarea får inte inräknas yta under gödseldeflektor som inkräktar mer än 0,07 m in i buren, räknat vinkelrätt från burens front.

2) Lägsta höjd inom föreskriven golvarean.

Utrymme för frigående unghöns				
Ålder, veckor	Envånings-system, tillgänglig area Högsta antal djur/m ²	Flervånings-system ²⁾ , tillgänglig area Högsta antal djur/m ²	Minsta ströarea	Minsta sittpinne-längd, mm/djur
0–3	55	55	1/3 av golvarean	20
4–6	25	25	1/3 av golvarean	40
7–15	15	10 ¹⁾	1/3 av golvarean	65
16–18	10	10 ¹⁾	1/3 av golvarean	100
19–21	9	7	1/3 av golvarean	120

1) Djurbeläggningen får dock inte överstiga 20 unghöns per m² golvarean.

2) Antalet våningar får vara högst 4 stycken. I stallar som uppfyller ett antal tilläggskrav får beläggningen vara högre (se SJVFS 2017:28, 2 kap. 17 §), dock högst 18 unghöns per m² tillgänglig area vid 18 veckors ålder.

För avelsdjur inom slaktkycklingproduktionen är minsta sittpinne-längd vid de olika åldrarna: 10, 20, 33, 50 respektive 60 mm.

Övriga mått för frigående unghöns				
Ålder, veckor	Utrymme vid rakt fodertråg, mm/djur	Utrymme vid vattenråg		Vatten, djur/nippel
		Rakt, mm/djur	Runt, mm/djur	
0–3	20	5	4	30
4–6	20	5	5	30
7–15	42	7	5	20
16–18	50	7	5	15
19–21	55	8	6	15

Utrymme för slaktkycklingar						
Ålder, veckor	Golvarean ¹⁾ kg/m ²	Utrymme vid fodertråg		Utrymme vid vattenråg		Vatten, djur/nippel, st
		Rakt, mm/djur	Runt, mm/djur	Rakt, mm/djur	Runt, mm/djur	
0–7	20	20	12 ²⁾	10	4	20
8–10	20	35	20	15	5	15

1) I stallar som är anslutna till ett kontrollprogram får beläggning ske i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst 36 kg/m².

2) 8 mm vid fri tillgång på foder.

Kalkoner, gäss och ankor

Utrymme för avelsdjur					
	Golvarea		Värprede, m bredd (b) djup (dj) höjd (h)	Utrymme vid runt fodertråg, mm/djur	Utrymme vid runt vattentråg, mm/djur
	Enbart inomhus, djur/m ²	Vid möjlighet till utevistelse djur/m ²			
Kalkoner	2,5		b: 0,35 ²⁾ dj: 0,5 h: 0,45	30 ¹⁾	12 ¹⁾
Gäss	1	2	b: 0,6 dj: 0,6 h: 0,6		
Ankor	2	4	b: 0,4 dj: 0,4 h: 0,5		

1) Dubbla utrymmet för tuppar

2) Högst 4,5 djur/rede

Kommentar: KRAV:s regelverk kan lämpligen tjäna som vägledning när det gäller utrymme i rastgård.

Utrymme för slaktdjur				
	Golvarea		Utrymme vid runt fodertråg, mm/djur	Utrymme vid runt vattenråg, mm/djur
	Enbart inomhus, kg/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, kg/m ²		
Kalkoner ≤10 kg	30 ³⁾		18	8
Kalkoner > 10 kg	30 ³⁾		30	12
Gäss ^{1), 2)}	14	18		
Ankor ¹⁾	16	20		

- 1) Under första uppfödningssvekan får beläggningen vara högst 15 djur/m².
Beläggningen ska därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.
- 2) Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård:
  - golvarea i ligghall 32 kg/m²
  - rastgård 10 ggr ligghallsarean
  - runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring)
  - rakt vattenråg 9 mm/djur
- 3) I stallar som är anslutna till ett kontrollprogram får beläggning ske i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst 40 kg/m² för kalkoner under 7 kg och högst 45 kg/m² för kalkoner 7 kg och däröver.

Förprovning av djurstallar

Förprovning är en form av bygglov som du behöver ansöka om hos länsstyrelsen när

- du ska bygga nytt, bygga om eller bygga till och det du bygger är djurstallar, hägn eller andra förvaringsutrymmen för djur.
- du vill inreda eller använda en byggnad som djurstall som tidigare använts för något annat än sådan djurhållning eller djuruppfödning som du planerar att använda den till.

Åtgärden ska vara avsedd för hästar, djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skin, pälsar eller för undervisningsdjur som inte hålls som försöksdjur.

Vid en förprovning bedömer länsstyrelsen om dina byggplaner uppfyller kraven som gäller för

- mått och utrymmen
- inredning, liggytor och utgödslingssystem
- utfodrings- och dricksvattenanordningar
- stallklimat och luftkvalitet
- brandskydd

Du ansöker om förprovning hos länsstyrelsen.

Så här går förprovnigen till

Du beställer ansökningshandlingar

Du beställer ansökningsblanketten hos din länsstyrelse eller laddar ner dem från Jordbruksverkets webbplats. Var noga med att du använder rätt blankett när du ansöker om förprovning. Den blankett du ska använda har nummer D173 B och heter *Ansökan - förprovning av djurstall*. Ta gärna tidigt kontakt med länsstyrelsens byggnadskonsulent. Då kan du få mer detaljerad information om

- hur handläggningen går till
- hur lång handläggningstiden är
- vilka regler som gäller och
- annan information som underlättar förprovnigen

Detta ska du skicka med

Är dina ansökningshandlingar riktigt ifyllda är det lättare för länsstyrelsen att göra en snabb förprovning. Tänk därför på att:

- skicka med tydliga och detaljerade ritningar. Se till att ritningarna är skalenliga och var noga med att sätta ut mått på dem. Du ska skicka med både din planritning, sektionsritning och situationsplan som visar byggnadens placering på gården.
- beskriva inredning, utrustning och tekniska system. Du kan till exempel hänvisa till ritningarna eller skicka med bilagor som broschyrer och funktionsbeskrivningar.

- om du bygger mer omfattande kan det ibland vara lättare att beskriva de olika funktionerna separat, till exempel i bilagor eller broschyrer.
- när du bygger enklare byggen, till exempel en ligghall, kan du oftast redovisa de flesta av uppgifterna på plan- och sektionsritningarna.

Du får ett beslut

När du lämnat in dina ansökningshandlingar kommer länsstyrelsen att granska dessa. Om det saknas uppgifter i dina ansökshandlingar kommer de att begära att du kompletterar handlingarna. När de sedan anser att din ansökan är komplett ska du få ett beslut från dem inom åtta veckor.

Är du inte nöjd med beslutet kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. Hur det går till att överklaga kan du läsa om i beslutet.

Nu kan du börja bygga

Efter att du fått ett beslut där länsstyrelsen godkänner din ansökan så får du börja bygga. Du måste vara färdig med ditt bygge inom 3 år från det att de meddelat sitt förprövningsbeslut.

Om du inte fått ett beslut från länsstyrelsen inom åtta veckor räknat från den tidpunkt din ansökan är komplett gäller inte längre kravet på förprövning för den åtgärd som du ansökte om. Det betyder att du då får påbörja och genomföra åtgärden. Observera dock att du då tar eget ansvar för att utrymmet utformas och används på ett sätt som är tillåtet enligt djurskyddsbestämmelserna. Om utrymmet inte uppfyller bestämmelserna kan länsstyrelsen kräva att du i efterhand åtgärdar bristerna eller förbjuda fortsatt djurhållning i utrymmet om bristerna är allvarliga.

Du får inte börja bygga förrän länsstyrelsen godkänt förprövningen

Länsstyrelsen besiktigar det du byggt

Du får inte börja använda ditt bygge innan länsstyrelsen har gjort en besiktning. Du är därför skyldig att meddela dem när du är klar. De ska då inom 4 veckor göra en besiktning där man kontrollerar att du har följt förprövningsbeslutet. Har du inte följt beslutet eller om du inte är helt färdig när de besiktigar så måste de oftast göra en ombesiktning.

Avgifter

Att förpröva ett stall kostar ingenting. Däremot kan det bli dyrt att bygga om du inte följer förprövningsreglerna.

Om du genomför en förprövningspliktig åtgärd utan förprövning ska länsstyrelsen förbjuda dig att ha djur i utrymmet. Om stallet ändå uppfyller djurskyddsbestämmelserna ska de godkänna det i efterhand genom en så kallad efterhandsprövning.

Om du ägde stallet när åtgärden utfördes utan förprovning, måste du betala en avgift som är 12 000 kronor eller 24 000 kronor beroende på åtgärdens omfattning. Ända upp till 5 år efter det att åtgärden påbörjades kan du bli tvungen att betala en sådan avgift.

Ibland behöver du inte förpröva

Du behöver bara förpröva om antalet fjäderfä (utom strutsfåglar) som rymts på fastigheten kommer att vara fler eller lika med 500 fjäderfän efter att åtgärden är klar.

Oavsett hur många djurplatser du har på fastigheten behöver du inte förpröva:

- om du reparerar eller underhåller utan att ändra stallets planslösning
- tillfälliga sjukutrymmen
- byggnader som endast används som väderskydd (till exempel skydd mot nederbörd) för fjäderfä utom strutsfåglar, när de hålls utomhus och som rymmer högst 1000 fåglar

I vissa fall kan du göra en förhandsanmälan i stället för att förpröva

Om du ska göra en mindre om- eller tillbyggnad i en stallavdelning som du har förprovat tidigare behöver du i vissa fall inte förpröva. Då kan du i stället göra en enkel anmälan till länsstyrelsen innan du påbörjar åtgärden, s.k. *förhandsanmälan*. För att få göra en förhandsanmälan krävs dock att samtliga kriterier nedan är uppfyllda:

- stallavdelningen är i enlighet med länsstyrelsens senaste förprövningsbeslut
- åtgärden berör endast sådan djurkategori som du redan håller i stallavdelningen
- djurplatserna du ska bygga kommer att bestå av samma inhysningssystem som redan används i stallavdelningen för den berörda djurkategorin
- antalet platser som du ska bygga kommer efter åtgärden att motsvara högst 20 procent av det totala antalet sådana platser i stallavdelningen.

Om du är osäker på om du har rätt att göra en förhandsanmälan så bör du kontakta din länsstyrelse för information.

Så här gör du en förhandsanmälan

Var noga med att du använder rätt blankett när du gör din förhandsanmälan. Den blankett du ska använda har nummer D173 C och heter *Förhandsanmälan - om förprovning med anledning av mindre om- eller tillbyggnad*. Du kan hämta blanketten på Jordbruksverkets webbplats eller beställa den hos din länsstyrelse.

Blanketten ska du fylla i och skicka till länsstyrelsen i det län där du har din anläggning. Utöver blanketten måste du bifoga två exemplar av skalenliga plan- respektive sektionsritningar. Du kan till exempel använda de gamla förprövningsritningarna som du kompletterar. Ritningarna ska tydligt visa vilka djurplatser som du tänker bygga och vilka djurplatser som är befintliga. Det är en fördel om du också bifogar en situationsplan över gården och markerar vilken byggnad som åtgärden kommer att göras i.

När din förhandsanmälan har kommit in till länsstyrelsen får du en bekräftelse på det. De kontrollerar också att de uppgifter som efterfrågas är redovisade. Om så är fallet gör de ingen ytterligare åtgärd. Om din förhandsanmälan har brister kommer de att begära att du kompletterar den.

Om du är berättigad att göra en förhandsanmälan får du påbörja åtgärden så fort länsstyrelsen fått din förhandsanmälan. Du behöver alltså inte invänta besked från dem. Eftersom någon särskild besiktning av djurutrymmet inte krävs vid en förhandsanmälan, får du använda djurutrymmet när åtgärden är färdig

Vid en förhandsanmälan granskar och godkänner inte länsstyrelsen utrymmet för den planerade djurhållningen. Det innebär att du tar eget ansvar för att utrymmet utformas och används på ett sätt som är tillåtet enligt djurskyddsbestämmelserna. Om utrymmet inte uppfyller bestämmelserna kan de kräva att du i efterhand åtgärdar bristerna eller förbjuda fortsatt djurhållning i utrymmet om bristerna är allvarliga.

Även om du inte behöver förpröva måste du följa reglerna för till exempel mått och utformning.

Lagstiftning

Broschyren är en sammanfattning av djurskyddslagen, djurskyddsförordningen samt föreskrifter och allmänna råd för fjäderfän. Vill du läsa de fullständiga reglerna hittar du dem i:

- Djurskyddslagen (SFS 1988:534).
- Djurskyddsförordningen (SFS 1988:539).
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:28) om fjäderfåhållning inom lantbruket.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2013:41) om skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2013:42) om läkemedel och läkemedelsanvändning.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:19) om obligatorisk salmonellakontroll av fjäderfän.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2012:12) om förprovning.
- Rådets förordning (EG 1/2005) om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och avlivning av djur.
- Rådets förordning (EG 1099/2009) om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Du hittar dessa och ytterligare regler som rör fjäderfän på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

Vill du veta mer?

Besök Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

Kontakta Jordbruksverkets kundtjänst

Jordbruksverkets kundtjänst har öppet vardagar 8.00 –16.30. Du når kundtjänst på telefon 0771-223 223.

Kontakta din länsstyrelse

Kontakta din länsstyrelse när du har frågor om djurskyddet eller förprovning av byggnader.

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 0771-223 223 (kundtjänst), 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025 JO18:19